

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

INKLYUZIV TA'LIMNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK VA TASHKILIY SHARTLARI

Osiyo xalqaro universiteti

Pedagogika va psixologiya kafedrasi o'qituvchisi

Azizova Dinara Rahmiddinovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada inklyuziv ta'lim, uning kelib chiqish tarixi, inklyuziv ta'limning sabablari, inklyuziv ta'limgacha bo'lgan ta'limning tarixiy shakllari, O'zbekistonda inklyuziv ta'limning huquqiy asosi, psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlashning asosiy umumiy maqsadlari, inklyuziv ta'limning tamoyillari, alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchi kichik maktab yoshida psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlanishining ijobiy samaralari keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Inklyuziya, ekskluziya, integratsiya, segregatsiya, nogironlik, jismoniy, aqliy, sensor, ruhiy, kompleks yondashuv, nuqsonli bolalar, inklyuziv ta'lim.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы инклюзивного образования, история его зарождения, причины инклюзивного образования, исторические формы дошкольного образования, правовая основа инклюзивного образования в Узбекистане, основные общие цели психолого-педагогического сопровождения, принципы инклюзивного образования, положительные эффекты психолого-педагогического сопровождения учащегося младшего школьного возраста с особыми образовательными потребностями пройдено.

Ключевые слова: Включение, исключение, интеграция, сегрегация, инвалидность, физическая, умственная, сенсорная, умственная, комплексный подход, дети с ограниченными возможностями, инклюзивное образование.

Annotation: this article cites inclusive education, its history of origin, the causes of inclusive education, historical forms of pre-inclusive education, the legal basis of inclusive education in Uzbekistan, the main general goals of psychological and pedagogical support, the principles of inclusive education, the positive effects of psychological and pedagogical support of a student in need of separate education at a small school age.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

Key words: Inclusion, exclusivity, integration, segregation, disability, physical, mental, sensory, mental, complex approach, defective children, inclusive education.

Inklyuziv ta'limning dastlabki metodologik bazasi Imom al-Buxoriy, Ibn Sino, Abu Nasr Farobiy, Alisher Navoiy va Abdulla Avloniy kabi allomalarimizning asarlarida ilk g'oyalari keltirib o'tilgan. Hammamizga ma'lumki allomalarimizning asarlari Sobiq Sovet mustamlakasi davrida juda ko'plab ilmiy, badiiy kitoblar va qo'llanmalar xorijiy mamlakatlarga olib ketilgan bo'lib, yuqorida aytib o'tilgan olimlarning asarlari ham shular qatorida edi.

Inklyuziv ta'limga ehtiyoj qanday paydo bo'ldi degan savol tug'ilishi ta'biy albatta. Bunday ehtiyoj bevosita jahon urushlariga borib taqaladi. Aynan II jahon urushidan so'ng deyarli urushda qatnashgan barcha davlatlarda juda ko'plab yo'qotishlar qatorida kimningdir otasi, kimningdir onasi, kimningdir farzandi, aka yo ukasi nogironlikka duchor bo'lishdi. Natijada esa Nogironlarning huquqlari ustuvor ahamiyat kasb eta boshladi. Butun dunyoda insonparvarlikning huquqiy asosi sifatida 1948-yilda qabul qilingan "Inson Huquqlari Umumjahon Dekloratsiya" si esa barcha insoniyatning huquqini himoya qiluvchi asosiy hujjatdir.

Juda uzoq vaqt davomida maxsus yordamga muhtoj bolalarni umumta'lim muassasalariga nisbatan maxsus segregatsion ta'lim muassasalarida ta'lim tarbiya berish samarali deb hisoblanib kelindi.

1970-1980-yillarga kelib jahon miqiyosida insonparvarlik va kamsitishlarga yo'l qo'ymaslik g'oyasining ilgari surilishi maxsus ehtiyojli bolalarga e'tiborning yanada yaxshilanishiga olib keldi.

Inklyuziv ta'limga qadar 3xil ta'lim ko'rinishi mavjud bo'lgan bo'lib, ular quyidagilar:

1. Ekslyuziya.
2. Segregatsiya
3. Integratsiya
- 4- ta'lim shakli bo'lib Inklyuziyani kiritamiz.

Ekskuziya bu- nuqsonli bolalarning ta'lim jarayonida qatnashmasligi bo'lib, faqat nuqsonsiz bolalargina ta'lim olishi mumkin bo'lgan ta'lim shaklidir.

Segregatsiya bu- nuqsonsiz va nuqsonli bolalar ta'lim jarayonida ishtirok etadi lekin ular alohida maktablarda yoki uyda ta'lim jarayoni olib boriladigan ta'lim shakli hisoblanadi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

Integratsiya bu -Nuqsonli bolalar nuqsonsiz bolalar boradigan maktabga borib ta'lim olishi mumkin faqat ular alohida sinfxonalarda ta'lim olishadi.

Inklyuziya (inglizcha “inclusive” “uyg'unlashtirish, “qamrab olish” degan ma'noni bildiradi) esa bu- nuqsonli va nuqsonsiz bolalarni bitta maktabda va bitta sinfda o'qitish imkoniyatini beradigan ta'lim shakli hisoblanadi.

Ozbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan Yangi tahrirdagi “Ta'lim to'g'risidagi” qonunning 20-moddasida “Jismoniy, aqliy, sensor (sezgi) yoki ruhiy nuqsonlari bo'lgan bolalar (shaxslar) uchun ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'lim tashkil etiladi.” deb belgilab berilgan.

Inklyuziv ta'lim- davlat siyosati bo'lib, nogiron va sog'lom bolalar o'rtasida to'siqlarni bartaraf etish, inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar rivojlanishidagi nuqsonlarni yoki iqtisodiy qiyinchiliklaridan qat'iy nazar, ijtimoiy hayotga moslashtirishga yo'naltirilgan umumta'lim jarayoniga qo'shishni ifodalovchi ta'lim tizimidir.

Nogironligi bo'lgan bolalarning inklyuziv ta'limini psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlashning asosiy umumiy maqsadlari quyidagilar:

- bolaning rivojlanishidagi mumkin bo'lgan muammolarning oldini olish;
- bolaga rivojlanish, tarbiya va ijtimoiylashuvning dolzarb muammolarini hal qilishda yordam berish;
- individual ta'lim yo'nalishlarini ishlab chiqish;
- ta'lim dasturlarini psixologik qo'llab-quvvatlash;
- adekvat o'zini o'zi qadrlashni shakllantirish;
- jismoniy va ruhiy salomatlikni muhofaza qilish va mustahkamlash;
- o'quvchilar, ota-onalar, o'qituvchilarning psixologik-pedagogik kompetensiyasini (psixologik madaniyatini) rivojlantirish;
- jamiyatda alohida ehtiyojli bolalarga nisbatan bag'rikenglik munosabatini shakllantirish.

Inklyuziv ta'limni joriy etishning tamoyillari quyidagilar:

1. Inklyuziv ta'limning e'tirof etilishi tamiyili.
2. Inklyuziv ta'limning barcha uchun ochiq bo'lish tamoyili
3. Bog'lanishning mavjud bo'lishi tamoyili
4. Markazlashtirilmagan bo'lish tamoyili
5. Kompleks yondashuv tamoyili
6. Moslashuvchanlik tamoyili
7. Malakaviylik tamoyili

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

Inklyuziv ta'limni tashkil etish jarayonida integratsiya nuqtai nazaridan ta'lim-tarbiya va rivojlanish muammolarini hal etishda alohida ta'lim ehtiyojli bolaga zarur psixologik-pedagogik yordam ko'rsatuvchi sinf rahbari, maxsus o'qituvchi, psixolog, tyutor yetakchi rol o'ynaydi. Ular faoliyatining asosiy maqsadi alohida ta'lim ehtiyojli bolaning noto'g'ri moslashishini oldini olish, ta'lim jarayoni ishtirokchilari bilan muammoli o'zaro munosabatlarda tanqidiy vaziyatlarning paydo bo'lishi.

Inklyuziv ta'limni psixologik qo'llab-quvvatlashning maqsadi har xil boshlang'ich imkoniyatlariga ega bo'lgan barcha toifadagi bolalarning sifatli ta'limga bo'lgan ehtiyojlarini qondirishdir.

Asosiy maqsadlar:

- inklyuziv ta'lim jarayonini samarali psixologik-pedagogik qo'llab quvvatlash tizimini tashkil etish;
- alohida ta'limga ehtiyojli bo'lgan bolalarni moslashtirish, tuzatish va ijtimoiylashtirish jarayonining samaradorligini ta'minlash;
- yosh avlod ongida tolerantlik munosabatlarini tarbiyalash.

Inklyuziv ta'lim muhitiga qo'shilishning dastlabki bosqichida o'qituvchilar bilan treninglar o'tkazish kerak, unda barcha ishtirokchilar o'z qo'rquvlari, umidlari va noto'g'ri tushunchalarini erkin ifoda etishlari mumkin. Trening davomida o'qituvchilarga turli xil xususiyatlarga ega bo'lgan bolalar haqida tushunarli ma'lumotlar, hissiy sohaning tipik xususiyatlari va bunday bolalarning xattiharakatlari tavsifi haqida tushuntirish. Psixologik nuqtai nazardan, maktab o'qituvchilari alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar bilan xotirjam va etarli darajada muloqot qilishga harakat qilishlari, boshqa bolalar oldida ularning xususiyatlarini ajratib ko'rsatishga harakat qilishlari juda muhim, bu yetarli darajada sabr-toqat va noziklikni talab qiladi. Ijtimoiy psixologik yordamda psixologik pedagogik testlar olinadi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, Inklyuziv ta'limning ijobiy tomonlari salbiy tomonlariga ko'ra ko'proq bo'lib, agar inklyuziv ta'lim joriy etilishi bilan uning mavjud shart-sharoitlari ham joriy etilsa o'ylaymizki albatta o'zining ijobiy samarasini ko'rsatadi.

Agar alohida ta'limga ehtiyojli bo'lgan o'quvchi kichik maktab yoshida psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlansa:

- maktabdan kattalar hayotiga o'tish (ijtimoiy hayotga kirish) oson bo'ladi;

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

- ishga joylashish imkoniyatlarida (nogironlik darajasiga qarab to'g'ri kasb-hunarga yo'naltirishda qiyinchiliklar kuzatilmaydi;
- o'quvchining shaxsiy qiziqishlari eshitiladi va inobatga olinadi;
- maktabni tugatgandan keyingi hayotida turar joy variantlarida muammolar kuzatilmaydi;
- alohida ehtiyojli bolalarni harakatlanishidagi kunlik ehtiyojlarini qondirish uchun transport vositalarida harakatlanish tartibini shakllanadi;
- tibbiy yordamdan qanday foydalanish mumkinligi haqidagi tushunchalar hosil bo'ladi;
- keyingi ta'lim (oliy ta'lim, kollej) haqida ma'lumotlarga ega bo'ladi;
- jamoaviy dam olish va bo'sh vaqtini samarali o'tkazish imkoniyatlaridan foydalanadi;
- oilaviy va do'stona munosabatlarni yo'lga qo'yishni biladi;
- mustaqil hayot uchun ko'nikmalari shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Kozimova N. A. (2023). Bugungi ta'lim tizimida zamonaviy o'quvchi shaxsining ijtimoiy va psixologik jihatlarini. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(10), 44-46.V
2. Xolboyeva, G., & Olimov, t. (2023). O'smirlar ma'naviyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. *Ilm-fan va ta'lim*, 1(7).
3. Xolboyeva, G., & Olimov, T. (2023). O'smirlarda stressli vaziyatlarda koping xulq-atvor strategiyalari namoyon bo'lishining ijtimoiy psixologik xususiyatlari. *Ilm-fan va ta'lim*, 1(7).
4. Сайфуллаева, Н. Б., & Саидова, Г. Э. (2019). Повышение эффективности занятий, используя интерактивные методы в начальном образовании. *Научный журнал*, (6 (40)), 101-102.
5. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). ВАЖНОСТЬ МАТЕМАТИКИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК ДЛЯ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ: Сайфуллаева Нозима Баходировна, преподаватель кафедры "Теория начального образования", Бухарский государственный университет. Город Бухара. Республика Узбекистан. *Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал*, (1), 305-307.
6. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). Методы Организации Уроков Математики В Начальных Классах С Использованием Цифровых Технологий. *Miasto Przyszłości*, 35, 388-390.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

7. Bahodirovna, S. N. (2023). FORMING CHILDREN'S IDEAS ABOUT THE SIZE OF OBJECTS AND THEIR MEASUREMENT. *Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research*, 1(3), 102-107.
8. Bahodirovna, S. N. (2023). KINDERGARTEN, SCHOOL AND FAMILY PARTNERSHIP IN TEACHING CHILDREN IN MATHEMATICS. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 383-388.
9. Bahodirovna, S. N. (2023). Organization Forms of the Development of Primary Mathematical Concepts in Children. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 138-143.
10. Сайфуллаева, Н. Б. (2022). Методы определения потребностей обучающихся в процессе использования облачных технологий в образовании. *Universum: технические науки*, (2-1 (95)), 57-59.
11. Сайфуллаева, Н. Б., & Марданова, Ф. Я. (2021). научно-методические основы организации самостоятельной работы по высшей математике. *Проблемы науки*, (4 (63)), 84-87.
12. Сайфуллаева, Н. Б., & Мурадова, Я. М. (2020). Пути эффективного использования методов обучения математике в начальных классах. In *EUROPEAN RESEARCH* (pp. 121-123).
13. Сайфуллаева, Н. Б. (2019). Роль дидактических игр в умственном развитии учащихся в математике начального класса. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS OF PHILISOPHY, PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY* (pp. 102-106).
14. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ КОМПЬЮТЕРНЫМ НАУКАМ. *Universum: технические науки*, (4-1 (109)), 41-43.
15. Сайфуллаева, Н. Б. (2020). Важные особенности дидактических игр в процессе обучения математике в начальных школах. In *ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ* (pp. 60-62).
16. Ergashovna, S. G., & Bahodirovna, S. N. (2019). Modern teaching technologies in teaching mathematics in elementary grades. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7.
17. Bahodirovna, S. N. (2023). FORMS OF ORGANIZATION OF MATHEMATICS TEACHING IN ELEMENTARY GRADES. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(11), 5-8.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

18. Bahodirovna, S. N. (2024). HEAD OF CHILDREN'S INSTITUTION IN ORGANIZING THE WORK OF FORMING MATHEMATICAL IMAGINATIONS AND BIG TEACHER'S PLACE. EDUCATORS KNOWLEDGE DEGREE AND FORMS OF DEVELOPMENT OF SKILLS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 119-124.

19. Bahodirovna, S. N. (2023). ELEMENTARY MATHEMATICS AND COHERENCE BETWEEN STAGES OF MATHEMATICS EDUCATION. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 3(5), 393-397.

20. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). РОЛЬ МАТЕМАТИКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ. *PEDAGOGS journali*, 1(1), 292-292.

21. Сайфуллаева, Н. Б. (2022). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКОГО ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ. *НОВЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ*, 10-12.

22. Сайфуллаева, Н. Б. (2021). ВАЖНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ КЛАССНЫХ УРОКОВ. *Вестник науки и образования*, (5-3 (118)), 40-42.

23. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПО МАТЕМАТИКЕ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ. *Проблемы педагогики*, (2 (63)), 15-17.

24. Hikmatovna, M. N. (2023). Goals and Tasks of Education. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 360-362.

25. Hikmatovna, M. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN METOD VA VOSITALAR. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 339-344.

26. Hikmatovna, M. N. (2023). Tarbiyaning Maqsad Va Vazifalari. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 386-388.

27. Mahmudova, N. H. (2023). Influence of family environment on personal socialization. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 440-446.

28. Nigora Hikmatovna Mahmudova. (2023). BASIC TASKS OF TEACHING THE SCIENCE OF "EDUCATION" IN PRIMARY GRADES.

**МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА**

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 447–452.

29. Hikmatovna, M. N. (2024). Shaxs kamoloti ijtimoiy-biologik hodisa, pedagogik jarayon obyekti va subyekti sifatida. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 2(1), 31-43.

30. Mahmudova Nigora Hikmatovna. (2024). INFLUENCE OF FAMILY ENVIRONMENT ON PERSONAL SOCIALIZATION. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 164–170.

31. Hikmatovna, M. N. (2024). CONTENT OF THE INTERNATIONAL ASSESSMENT PROGRAM. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 2(2), 88-94.

32. Hikmatovna, M. N. (2024). Teaching of specialized subjects in primary education. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 453-460.

33. Hikmatovna, M. N. (2024). Boshlang'ich ta'limda mutaxassislik fanlarini o'qitish. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 445-452.

34. Махмудова Нигора Хикматовна. (2024). Преподавание профильных предметов в начальной школе. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(2), 436–444.

35. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 184-191.

36. Akbarovna, I. S. (2023). THE DEVELOPMENT OF CONSCIOUSNESS AND THE TEACHING OF CONCEPTS OF THE UNCONSCIOUS TO STUDENTS. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 107-114.

37. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING METODOLOGIK VA ILMIY ASOSLARI.

38. Hojiyeva, N. (2023). METHODS OF TEACHING MOTHER TONGUE IN PRIMARY CLASSES SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS. *Modern Science and Research*, 2(9), 424-428.

39. Hojiyeva, N. (2023). THE SUBJECT AND TASKS OF THE METHOD OF TEACHING THE MOTHER TONGUE IN PRIMARY GRADES. *Modern Science and Research*, 2(10), 855-857.

**МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА**

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

40. Bahodirovna, H. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI FANINING PREDMETI VA VAZIFALARI.
41. Bahodirovna, H. N. (2023). TA'LIM JARAYONIDA BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA FANINI O'QITISH MUAMMOSINING YORITILISH MAZMUNI. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 209-209.
42. Bahodirovna, H. N. (2023). Methodological Foundations of Teaching the Science of " Education" in Primary Grades. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 369-372.
43. Ruziyeva, M. Y., & Lobar, S. (2023). Lyro-epic literary fairy tales in uzbek children's literature.
44. Ruzieva, M. Y. (2022). SYMBOLISM OF MYTH, SYMBOL AND COLOR. Ann. For. Res, 65(1), 2719-2722.
45. Ruzieva, M. (2016). Colour and its psychoanalytical interpretation in folklore. Язык и культура (Новосибирск), (23), 127-130.
46. Ro'ziyeva, M. Y. (2020). Color symbolism in Uzbek folklore. ISJ Theoretical & Applied Science, 05 (85), 277-284.
47. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). Ta'lim jarayonida boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini o'qitish muammosining yoritilish mazmuni. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 2(1),200–206.
48. Hojiyeva Nasiba Bahodirovna. (2024). THE SIGNIFICANCE OF EDUCATIONAL TRAINING IN PRIMARY CLASSES. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(2), 439–447.
49. Isomova, F. A. T. Q. (2022). МАКТАВГАЧА ТАЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА БОЛАЛАРНИ МАКТАВ ТА'ЛИМИГА ТАЙЙORLASHDA NUTQ O'STIRISH MASHG'ULOTLARINING AHAMIYATI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(1), 947-949.
50. Ne'matovna, T. Z. (2024). PEDAGOGIKA FANINING ILMIY-TADQIQOT METODLARIDAN FOYDALANISH. PEDAGOG, 7(4), 451-457.
51. NE'MATOVNA, T. Z. (2024). BOSHLANG 'ICH SINFLARDA ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 2(1), 207-212.
52. Ne'matovna, T. Z. (2024). DEVELOPMENT OF

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

ISSN: 3030-3001

SJIF 2023: 3.019, 2024: 5.444 ResearchBib IF: 13.14/ 2024

Том 2, Выпуск 9

STUDENTS'LINGUISTIC COMPETENCIES IN" MOTHER LANGUAGE AND READING LITERACY" LESSONS OF THE 3rd GRADE. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 114-118.

53. Ne'matovna, T. Z. (2024). FORMATION OF MOTHER LANGUAGE COMPETENCES IN PRIMARY CLASS STUDENTS. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(2), 453-461.

54. Tursunova, Z. (2023). USING INNOVATIVE AND INTERACTIVE METHODS IN NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY CLASSES. *Modern Science and Research*, 2(10), 777-779.

55. Ne'matovna, T. Z. (2024). IMPROVEMENT OF THE METHODOLOGY OF FORMATION OF STUDENTS'LINGUISTIC COMPETENCES IN PRIMARY-GRADE MOTHER TONGUE CLASSES. *International journal of artificial intelligence*, 4(03), 459-461.

56. Radzabova N. K. FACTORS INCLUDING RESEARCH ACTIVITIES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS //НАУКА, ТЕХНОЛОГИИ, ОБРАЗОВАНИЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ. – 2022. – С. 119-121.

57. Rajabova, Nodirabegim K. "Pedagogical Conditions for Improving the Research Activities of Future Primary School Teachers."

58. Davranova G. Collaboration between kindergarten and family //центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.

59. Bobojonova Dilnoza Okhunjonovna. (2023). Mahmud Kashgari's Work "Devonu Lug'otit Turk" is an Important Scientific Heritage. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 538–543.

60. Bobojonova, D. (2023). MAHMUD KASHGARI'S WORK "DEVONU LUG'OTIT TURK" IS AN IMPORTANT SCIENTIFIC HERITAGE. *Modern Science and Research*, 2(12), 742–748.

61. Bobojonova, D. (2023). THE ROLE OF MAHMUD KASHGARI'S WORK "DEVONU LUG'OTIT TURK" IN THE DEVELOPMENT OF THE UZBEK LANGUAGE. *Modern Science and Research*, 2(4), 568–5672.